

Informatie

Immunotherapie

Patiënt Informatie

Dossier

Inleiding

Samen met uw behandelend specialist heeft u besloten dat u wordt behandeld met immunotherapie. Deze behandeling kan van invloed zijn op uw dagelijks leven. Daarom hebben we in dit Patiënt Informatie Dossier (PID) alle informatie over immunotherapie voor u gebundeld. Dit biedt u de mogelijkheid om de informatie thuis rustig door te lezen.

Dit PID is een aanvulling op het [PID Hematologie / oncologie](#) waarin informatie is opgenomen over kanker in het algemeen en een kwaadaardige bloedziekte. In het PID Hematologie / oncologie vindt u ook meer informatie over de verschillende hulpverleners met wie u gedurende uw ziekte traject te maken kunt krijgen.

Wij, team Hemato-oncologie, wensen u veel succes bij uw behandeling met immunotherapie.

Wat is immunotherapie

Immunotherapie is een behandeling die een afweerreactie tegen kankercellen stimuleert. Deze behandeling versterkt of verandert uw eigen afweersysteem, zodat het de kankercellen beter kan doden. De behandeling werkt niet direct in op de tumor, zoals bijvoorbeeld chemotherapie, maar is gericht op het afweersysteem zelf. Dit is uniek aan immunotherapie. Immunotherapie kan op twee manieren werken:

- Het maakt kankercellen zichtbaar voor het eigen afweersysteem.
- Het versterkt of verandert de activiteit van het eigen afweersysteem.

Er bestaan verschillende vormen van immunotherapie. Ook zijn er veel verschillende soorten immunotherapie. Ze werken allemaal anders, omdat het afweersysteem op verschillende manieren gestimuleerd kan worden. Welke behandeling met immunotherapie u krijgt hangt af van het type kanker dat u heeft.

Er wordt veel onderzoek gedaan om nieuwe vormen van immunotherapie te ontwikkelen en bestaande vormen te verbeteren. Een aantal vormen is officieel geregistreerd voor de behandeling van verschillende soorten kanker. Andere zijn nog in ontwikkeling en worden alleen gegeven als experimentele therapie. De volgende vormen van immunotherapie worden als reguliere behandeling gegeven:

- monoklonale antilichamen die kankercellen zichtbaar maken voor het afweersysteem;
- monoklonale antilichamen die de T-cel respons tegen de tumor versterken;
- cytokinen.

De checkpointremmers zijn het verst ontwikkeld. Voorbeelden van checkpointremmers zijn:

- PD1-remmers, zoals de medicijnen nivolumab en pembrolizumab;
- CTLA4-remmers, zoals ipilimumab.

De volgende vormen van immunotherapie zijn nog in ontwikkeling:

- PD-L1 remmers;
- vaccins;
- TIL therapie;
- T-cel receptor (TCR) gentherapie en CAR T-celtherapie.

Niet de ernst van de ziekte, maar de ziekte zelf is bepalend in de keuze van het soort immunotherapie. Uw behandelend arts bespreekt met u voor welke soort immunotherapie u in aanmerking komt.

Meer uitleg over immunotherapie vindt u op www.kanker.nl/immunotherapie of bekijk deze [video](#).

Vaak worden bij de behandeling van kanker meerdere behandelingen met elkaar gecombineerd om zo het beste resultaat te kunnen bereiken. Bij andere behandelingen kunt u denken aan chemo-, doelgerichte-, hormonale- en radiotherapie. Uw arts zal toelichten waarom een bepaalde opzet van behandeling bij u de meest optimale behandeling is.

Informatiegesprek

Voorafgaand aan de behandeling en bij uitzondering tijdens de eerste behandeling met immunotherapie, krijgt u een informatiegesprek met de oncologieverpleegkundige of de verpleegkundig specialist. In dit gesprek wordt uitleg gegeven over de behandeling en is er ruimte voor uw vragen rondom uw ziekte en behandeling.

Toediening van immunotherapie

Immunotherapie kan op verschillende manieren (via infuus, via een injectie onder de huid, via tabletten/capsules) worden toegediend. De toedieningsvorm is afhankelijk van het soort immunotherapie. De immunotherapie komt terecht in het bloed en wordt vervolgens verspreid door het hele lichaam om zo de kankercellen te bereiken.

Schema

Er zijn verschillende soorten behandelingschema's. Uw specialist bespreekt het passende/wenselijke behandelingschema met u. Het totaal aantal behandelingen is afhankelijk van het resultaat van de behandeling en het al dan niet optreden van bijwerkingen.

Bijwerkingen van immunotherapie

Immunotherapie werkt op het afweermechanisme van het menselijk lichaam. Het zorgt ervoor dat het afweermechanisme geactiveerd wordt om kankercellen te bestrijden. Deze werking kan bijwerkingen geven. Van welke bijwerkingen u last krijgt, hangt af van:

- de soort behandeling;
- de dosis;
- de duur van de behandeling;
- de combinatie met andere medicijnen.

Er zijn veel bijwerkingen als gevolg van immunotherapie te noemen, maar niet iedereen heeft last van dezelfde bijwerkingen. Daarnaast is de mate van bijwerkingen per patiënt verschillend. Het is belangrijk dat u de bijwerkingen bespreekt met uw arts, verpleegkundig specialist of oncologieverpleegkundige. Zij kunnen altijd met u meedenken in mogelijke oplossingen om de bijwerking(en) te voorkomen of tegen te gaan.

Een overzicht van de meest en minder voorkomende bijwerkingen met betrekking tot immunotherapie en de daarbij behorende adviezen kunt u vinden op de volgende websites:

- www.kanker.nl/soorten-behandelingen/immunotherapie/bijwerkingen
- www.avl.nl/immunotherapie

Omgang met immunotherapie en resten van immunotherapie

Zoals eerder beschreven kan immunotherapie op verschillende manieren worden toegediend om zo in de bloedbaan terecht te komen. Via het bloed wordt de immunotherapie door het hele lichaam verspreid en worden de kankercellen vrijwel overal bereikt. Via de zogenaamde 'uitscheidingsproducten' (urine, ontlasting en andere lichaamsvloeistoffen) verlaten de resten van immunotherapie het lichaam weer. In de medische wereld worden deze uitscheidingsproducten 'excreta' genoemd.

In tegenstelling tot de behandeling met chemotherapie valt immunotherapie niet onder de wet 'gevaarlijke stoffen'. Dit houdt in dat er geen beschermende maatregelen getroffen moeten worden bij het werken met patiënten die behandeld worden met immunotherapie, maar vaak wordt immunotherapie gegeven in combinatie met chemotherapie waarbij wel specifieke maatregelen worden getroffen.

Als uw behandeling alleen bestaat uit immunotherapie, hoeft u dus geen specifieke maatregelen te treffen. Het is wel belangrijk dat u voorzichtig en bewust om gaat met uw tabletten/capsules als deze een onderdeel zijn van uw behandeling.

Wat te doen als u in aanraking bent geweest met resten van immunotherapie?

Zoals aangegeven gelden er geen specifieke voorschriften in de omgang met immunotherapie. Dus u hoeft zich geen zorgen te maken, maar probeer mogelijk contact met resten van immunotherapie zoveel mogelijk te voorkomen. Mocht u of uw naaste/mantelzorger toch in aanraking komen met resten van immunotherapie, dan adviseren wij u het volgende:

- Blijf vooral rustig.
- Probeer de plaats die in aanraking is geweest met resten van immunotherapie (bijvoorbeeld uw handen, armen of iets dergelijks) te reinigen met water en zeep.
- Wanneer u twijfels heeft, kunt u dit bespreken met uw behandelend arts of oncologieverpleegkundige.

Lichamelijk contact / seksualiteit

Veel vragen gaan over intiem contact, zoals het knuffelen, vrijen of het geven van een zoen. Zover men weet, leidt dit niet tot schadelijke effecten. U hoeft knuffelen, zoenen, intimiteit en lichamelijk contact niet te mijden.

Voorkomen van zwangerschap

Immunotherapie kan aangeboren afwijkingen veroorzaken bij het ongeboren kind. Het is daarom raadzaam voor zowel vrouwelijke als mannelijke patiënten om tijdens en na de behandeling met immunotherapie zwangerschap te voorkomen door anticonceptie te gebruiken.

Bespreek de anticonceptiemaatregelen en hoelang deze toegepast moeten worden met uw behandelend arts. Over het algemeen is het advies minstens een periode van een half jaar aan te houden. Indien er tijdens de behandeling een vermoeden van zwangerschap is, breng uw arts hier dan zo snel mogelijk van op de hoogte.

Immunotherapie en omgang met zwangeren

Wanneer uw naaste/mantelzorger zwanger is, heeft dit geen consequenties voor de omgang. U mag gewoon contact hebben met de zwangere. Deze mag u ondersteunen waar nodig.

Informereren van familie, naasten en andere zorgverleners

Het is belangrijk uw familie en de zorgverleners die bij u betrokken zijn (bijvoorbeeld de thuiszorg, fysiotherapie e.d.), te melden dat u behandeld wordt met immunotherapie. U kunt de informatie in dit PID gebruiken om hen te informeren.

Logistiek en organisatie rondom uw behandeling

Onderstaand vindt u informatie over de organisatie en logistiek rondom uw behandeling.

Polikliniek/ dagbehandeling Hemato-oncologie (4A)

De polikliniek/dagbehandeling Hemato-oncologie (4A) heeft een centrale plaats bij de toediening. Vanzelfsprekend wordt hier gewerkt met uw persoonlijke digitale zorgdossier dat is in te zien door de betrokken zorgverleners in uw ziekte- en behandelproces.

Polikliniek

Hier vindt de controle plaats bij de arts, via een afspraak op het spreekuur of via een telefonisch consult. Wanneer u behandeld wordt door de hematoloog of oncoloog kan deze controle ook door de verpleegkundig specialist worden uitgevoerd. Bij afwezigheid zal waargenomen worden door een waarnemend arts; deze is op de hoogte van uw ziektebeeld en uw behandeling.

De polikliniekassistentes zijn verantwoordelijk voor het maken van uw afspraken.

Wanneer u behandeld wordt met tabletten (dus geen infuus) heeft u alleen contact met de polikliniek.

Dagbehandeling

Voor de infuustoediening komt u op de dagbehandeling Hemato-oncologie. De oncologieverpleegkundige verzorgt de toediening bij u. Op de dag van toediening ontvangt u de afspraken voor de volgende toediening of het traject wat daarna volgt.

Bij sommige behandelingen is een overnachting nodig. De feitelijke toediening vindt plaats op de dagbehandeling waarna u vervolgens wordt overgeplaatst naar afdeling 3B (longziekten) of 4-algemeen (interne/oncologie).

Contact met polikliniek/dagbehandeling Hemato-oncologie

Wanneer u telefonisch contact opneemt met het ziekenhuis is het belangrijk dat u aangeeft voor wie u een vraag heeft. Hieronder ziet u met wie u contact op kunt nemen afhankelijk van uw vraag.

Polikliniekassistente	Oncologieverpleegkundige
<ul style="list-style-type: none"> • Wijzigen van uw afspraak • Vragen over onderzoeken • Ontbreken van formulieren gekoppeld aan een onderzoek • Nieuwe voorraad medicijnen (recept)	<ul style="list-style-type: none"> • Bijwerkingen gerelateerd aan uw behandeling • Klachten die mogelijk afkomstig kunnen zijn van uw ziekte • Vragen, zorgen of twijfels

Wanneer u aan het eind van de dag telefonisch contact opneemt met de polikliniek/ dagbehandeling Hemato-Oncologie (4A), kan het mogelijk zijn dat er niet direct actie ondernomen kan worden op uw vraag / klacht. Indien mogelijk wordt dit de volgende werkdag opgepakt.

Wanneer u vragen of een bepaalde bijwerking heeft, dan wordt het op prijs gesteld dat u eerst telefonisch contact opneemt met de polikliniek / dagbehandeling Hemato-oncologie (4A), voordat u naar het ziekenhuis komt. In overleg met u en de oncologieverpleegkundige of polikliniekassistente wordt gekeken welke mogelijkheden er voor u zijn.

De controle-afspraak

De planning van uw afspraak wordt met zorg gedaan, maar het kan voorkomen dat de afspraak verzet moet worden op uw of ons verzoek. Het is belangrijk dat u tijdig aangeeft wanneer u uw afspraak gewijzigd wilt hebben. Wanneer wij u benaderen voor het verzetten van de geplande afspraak mag u altijd aangeven of dit wel of niet past in uw agenda. Wij proberen rekening te houden met uw wensen.

Bloedprikken op afspraak

Voorafgaand aan deze controle-afspraak dient u bloed te laten prikken; dit kan de middag voorafgaand aan of minimaal anderhalf uur voor de afspraak.

- U dient hiervoor online een afspraak te maken via www.elkerliek.nl/bloedafname.
- U mag ook op afspraak bloed laten prikken in de prikpost in uw woonplaats, prikpost Elkerliek ziekenhuis Deurne of bij de prikpost op de Julianalaan (Vitaliek). In dit geval dient u een middag voorafgaand aan uw controle-afspraak bloed te laten prikken.
- Het is mogelijk om de bloedafname bij u thuis te laten doen; dit gebeurt alleen op medische indicatie. U kunt altijd overleggen met ons team wat de mogelijkheden voor u zijn.
- Het is mogelijk om via een PICC-lijn of een port-a-cath bloed af te laten nemen door de oncologieverpleegkundige op afspraak. U kunt de afspraak maken via de polikliniek Hemato-oncologie.

Afspraak

U komt op de afgesproken tijd naar de polikliniek Hemato-oncologie (4A) en meldt zich bij de balie. Vervolgens neemt u plaats in de wachtruimte. In de wachtruimte kunt u iets te drinken pakken (ook voor degene die u begeleidt). Uw arts of de verpleegkundig specialist haalt u op uit de wachtruimte en gaat samen met u (en uw naaste) naar de spreekkamer. Tijdens de afspraak is er aandacht voor hoe u zich voelt, uitslagen van onderzoeken, uw vragen en natuurlijk de voortgang van uw verdere behandeling.

Tip: bereid u voor op deze afspraak door een notitiebriefje te maken van wat u wilt bespreken en geef tijdens de afspraak meteen door indien u medicatie herhaald wilt hebben.

Controle bij vervolgtodieningen

Wanneer u een behandelingschema heeft dat bestaat uit meerdere dagen (bijvoorbeeld dag 1 en dag 8) noemen wij dag 8 een vervolgtodiening binnen één kuur.

De controle vindt als volgt plaats:

- Bij de toediening op dag 1 ontvangt u de labformulieren voor de vervolgtodieningen.
- U prikt volgens afspraak, ter controle voor de vervolgtodiening, voor 10.00 uur bloed. Bij voorkeur prikt u in het Elkerliek ziekenhuis (ziekenhuis Helmond of Julianalaan).
- Wanneer u bloed laat prikken in het wijkgebouw of bij u thuis, meldt u dit aan de oncologieverpleegkundige. Dan kunnen we hier rekening mee houden in de planning.

- Wanneer er **geen** bijzonderheden zijn, dan wordt u **niet** gebeld. U wordt verwacht voor de toediening zoals deze gepland is.
- Wanneer er **wel** bijzonderheden zijn, wordt u gebeld tussen 14.00 - 15.00 uur door de oncologie-verpleegkundige. Deze bespreekt met u de bijzonderheden en welke consequenties dit heeft voor de geplande toediening.
- Wanneer u klachten heeft, meldt u dit voor 10.00 uur (op de dag van het bloedprikken) aan de oncologieverpleegkundige: 0492-59 59 35.

Voor alle duidelijkheid; voorafgaand aan dag 1 heeft u altijd een consult met uw arts of verpleegkundig specialist.

De dag van de toediening

Ondanks alle voorbereidingen en ontvangen informatie ervaren veel patiënten op deze dag in meer of mindere mate een vorm van spanning. Maak het bespreekbaar met uw arts, verpleegkundig specialist of oncologieverpleegkundige als u te veel last heeft van deze spanning.

U mag uw dag starten zoals u gewend bent met eten en dergelijke; u hoeft niet nuchter te zijn voor de toediening.

Infuus

Het is belangrijk dat u eventuele medicatie, die voorgeschreven is in het kader van uw behandeling, inneemt volgens voorschrift. Bij de specifieke informatie over uw behandeling wordt hier meer uitleg over gegeven.

Op de dag van toediening komt u op de afgesproken tijd, maximaal 5 minuten eerder, naar de behandelkamer van de dagbehandeling Hemato-oncologie (4A), deze bevindt zich halverwege de gang van 4A. U meldt zich bij de oncologieverpleegkundige. Wanneer u te vroeg bent voor de afspraak, kunt u beneden in de hal even wachten.

De oncologieverpleegkundige begeleidt u tijdens de toediening van uw kuur en er is voldoende mogelijkheid uw eventuele vragen/problemen met de oncologieverpleegkundige te bespreken of om advies te vragen. Tijdens het toedienen van de kuur dient u op de behandelkamer te blijven.

Wij begrijpen dat u niet alleen wilt komen, maar de ruimte op de behandelkamer is beperkt. Daarom vragen wij u om maximaal één naaste mee te nemen.

Wanneer u tijdens de lunch uw toediening heeft, krijgt u een maaltijd aangeboden. Voor uw naaste is dit, tegen een kleine vergoeding, ook mogelijk.

Tabletten/capsules

Op de afgesproken startdatum begint u, thuis, met het innemen van de tabletten/capsules volgens voorschrift. Bij sommige tabletten/capsules zijn er voorschriften rondom voeding en het innememoment. In het informatiegesprek heeft u hier informatie over ontvangen. Ook vindt u hier meer uitleg over bij de specifieke informatie over uw behandeling.

Telefonisch contact na 1 week

Een week na de eerste toediening wordt er telefonisch contact met u opgenomen om te vragen hoe de eerste week na de behandeling verlopen is. Samen met u wordt beoordeeld of de klachten hanteerbaar voor u zijn. Indien nodig worden er aanvullende acties uitgezet met als doel dat u zich beter gaat voelen.

Vragen, opmerkingen, klachten en/of complimenten

Wanneer u vragen, opmerkingen, klachten of juist een compliment heeft, schroom niet om dit te melden. Wij doen onze uiterste best om uw behandeling zo prettig mogelijk te laten verlopen. Wij horen het graag van u als er zaken zijn die beter kunnen of juist heel fijn zijn verlopen. Wij beschouwen dit als een signaal om onze zorg verder te kunnen verbeteren. U kunt hiervoor terecht op onze website:

www.elkerliek.nl/compliment,klacht,suggestie.

Daarnaast willen wij uw medewerking vragen wanneer u benaderd wordt voor deelname aan onderzoeken naar de patiënttevredenheid binnen het Elkerliek. Uw mening maakt dat wij onze zorg nog meer kunnen verbeteren!

Tevens kunt u uw mening ook bij het onafhankelijke kwaliteitsplatform voor de zorg kwijt via de Zorgkaart Nederland (www.zorgkaartnederland.nl). Hiermee helpt u andere patiënten bij het maken van hun keuze.

Aanspreekpunten

Het Elkerliek ziekenhuis streeft er naar om iedere patiënt met kanker een aanspreekpunt toe te wijzen.

Ziektebeeld/behandeling	Aanspreekpunt
Borstkanker	Gespecialiseerd verpleegkundige mamma via de mammapoli T. 0492 – 59 59 38
Blaaskanker	Gespecialiseerd verpleegkundige urologie Via de poli Urologie T. 0492 – 59 31 70
Dikke darmkanker Endeldarmkanker	Casemanager coloncare Via de poli Chirurgie T. 0492 – 59 61 86
Longkanker	Longcareverpleegkundige Via de poli Longziekten T. 0492 – 59 61 86
Urologische kanker Gynaecologische kanker Slokdarm- en maagkanker Melanoom	Casemanager oncologie Via de poli Hemato-oncologie T. 0492 – 59 59 34
Hematologische kanker en aandoeningen Tablet/capsule behandeling <ul style="list-style-type: none"> • Chemotherapie • Doelgerichte therapie	Verpleegkundig specialist oncologie Verpleegkundige specialist hematologie Via de poli Hemato-oncologie T. 0492 – 59 59 35
Infuus/injectie behandeling <ul style="list-style-type: none"> • Chemotherapie • Doelgerichte therapie • Immunotherapie	Oncologieverpleegkundige Via de poli Hemato-oncologie T. 0492 – 59 59 35

Telefoonnummers en redenen om contact op te nemen met het ziekenhuis

Zoals bij iedere behandeling bestaat bij uw behandeling ook het risico op complicaties. Het kan mogelijk zijn dat een ziekenhuisopname noodzakelijk is.

Telefoonnummers Elkerliek ziekenhuis

Afdeling	Telefoonnummer
Polikliniek/ dagbehandeling Hemato-oncologie (4A)	Werkdagen 8.00 tot 17.00 uur T. 0492 – 59 59 47
Telefonisch Verpleegkundig Spreekuur	Werkdagen 9.00-10.00 en 13.30-14.30 uur T. 0492 – 59 59 35
Spoedeisende hulp (SEH) Geef bij contact met de SEH altijd aan dat u behandeld wordt met chemotherapie.	's Avonds, 's nachts en in het weekend T. 0492 – 59 55 71

Wanneer u contact opneemt met het ziekenhuis is het belangrijk dat u de volgende gegevens bij de hand heeft:

- uw naam en geboortedatum;
- de datum van de laatste toediening;
- de naam van uw behandeld arts;
- een telefoonnummer waarop u bereikbaar bent.

Direct contact opnemen

Bij onderstaande klachten neemt u zo snel mogelijk contact op met de polikliniek/dagbehandeling Hemato-oncologie (tijdens werkdagen) of de Spoedeisende hulp (buiten kantooruren).

- Koorts van 38,5 °C en hoger of bij koude rillingen ten gevolge van koorts (rectaal gemeten);
- Bloedverlies:
  - Via urine;
  - Via ontlasting;**Let op: wanneer u al regelmatig bloedverlies via de ontlasting (t.g.v. uw ziekte) heeft, dan graag contact opnemen wanneer dit meer is dan u gewend bent.**
  - Bij hoesten;
  - Via de neus (langer dan 20 minuten);
- Spontane blauwe plekken;
- Toenemende kortademigheid;
- Toenemende pijnklachten;
- Misselijkheid/ braken langer dan 24 uur; u krijgt geen vocht en voeding binnen;
- Waterdunne diarree langer dan 48 uur;
- Bij gebruik van Bevacizumab (Avastin®): (plotse) enorme buikpijn. **(N.B.** Dit medicijn wordt niet gebruikt bij immunotherapie);
- Klachten waarvan u van mening bent dat directe actie nodig is. Probeer hierbij wel uw klachten zo duidelijk mogelijk uit te leggen en aan te geven waarom u van mening bent dat het niet langer kan wachten.

Levensbedreigende situatie

Wij gaan er vanuit dat dit zelden voorkomt, maar het kan gebeuren dat u in een levensbedreigende situatie terechtkomt. In dit geval is handelen het belangrijkste om te doen. Schroom niet om dan 112 te bellen.

Contact opnemen eerstvolgende werkdag

Onderstaande klachten betreffen geen spoed, dus kunt u wachten met contact opnemen tot de volgende werkdag met de polikliniek/dagbehandeling Hemato-oncologie (4A):

- Verstopping (obstipatie) langer dan 2 dagen;
- Pijnlijk, branderig gevoel bij urineren;
- Stoornissen bij bewegen armen en/of benen;
- Beschadigd/ pijnlijk mondslijmvlies;
- Plotseling huiduitslag en/of jeuk;
- Bij gebruik van Capecitabine (Xeloda®): loslaten eeltlaag handpalmen/voetzolen. **(N.B.** Dit medicijn wordt niet gebruikt bij immunotherapie);
- Klachten waarvan u vindt dat deze onacceptabel zijn.

Vragen, twijfels etc.

U kunt natuurlijk diverse vragen hebben over uw behandelingen en mogelijke bijwerkingen. Het telefonisch Verpleegkundig Spreekuur is speciaal voor deze vragen, twijfels, et cetera. Belangrijk om te weten: u kunt **niet zonder afspraak** langskomen op de polikliniek Hemato-oncologie (4A).

Spoedeisende Hulp (SEH)

Wanneer u, na overleg met het ziekenhuis, gevraagd wordt naar het ziekenhuis te komen wordt u over het algemeen opgevangen op de SEH. De reden hiervoor is dat deze afdeling alles bij de hand heeft om u grondig te onderzoeken op basis van uw klachten.

Wanneer u zich meldt op de SEH zal een eerste beoordeling plaatsvinden van hoe ziek u bent en in welke mate u directe zorg nodig heeft. Aan de hand van deze gegevens wordt de mate van voorrang bepaald; dit wordt 'triage' genoemd. De triage wordt vastgelegd met een kleurcodering. De SEH-verpleegkundige laat u weten welke kleur u heeft en welke gevolgen dat heeft voor uw wachttijd op de SEH.

Op de SEH zijn naast SEH-artsen ook coassistenten en arts-assistenten werkzaam die ingezet kunnen worden bij de eerste opvang van u op de SEH. Hun bevindingen worden vastgelegd binnen uw persoonlijke digitale dossier waar ook uw ziekte(n) en behandeling(en) in beschreven staan.

Het verblijf op de SEH kan lang duren. Dit komt doordat er vaak diverse onderzoeken worden gedaan waarvan de uitslag eerst bekend moet zijn, voordat er verder overlegd kan worden met de behandelend arts of de waarnemend arts.

Afhankelijk van de mate van hoe ziek u bent en de uitslagen van de onderzoeken wordt besloten of u wel of niet opgenomen wordt. Neem uit voorzorg een tasje met toiletartikelen en uw medicijnen mee.

Veel gestelde vragen over uw behandeling

Uw behandeling brengt vaak veel vragen met zich mee. Hieronder vindt u antwoorden op vragen die met regelmaat worden gesteld.

Bijwerkingen

1. Wat kan ik doen bij bijwerkingen?

Het is belangrijk dat u goed luistert naar uw eigen lichaam. Iedereen reageert verschillend op de behandeling. Eerder in dit document vindt u meer informatie over de bijwerkingen van uw behandeling.

2. Ik heb koorts, maar voel mij niet ziek. Waarom moet ik naar het ziekenhuis komen?

U bent meer vatbaar voor bacteriën, virussen en andere ziekteverwekkers als gevolg van uw behandeling. Bij besmetting met een dergelijke ziekteverwekker, bestaat het risico dat uw weerstand niet optimaal kan functioneren. Dit kan zich uiten in koorts.

- Bij **koorts lager dan 38,5 °C** hoeft u geen contact op te nemen met het ziekenhuis, tenzij u zich heel erg ziek voelt.
- Bij **koorts hoger dan 38,5 °C** moet u contact opnemen met het ziekenhuis, ook als u zich niet ziek voelt.

Onder het kopje 'Telefoonnummers en redenen om contact op te nemen' vindt u meer informatie over wanneer u contact op moet nemen met het ziekenhuis.

3. Andere patiënten zijn eerder aan de beurt bij bezoek aan de Spoedeisende Hulp?

Bij een bezoek aan de Spoedeisende Hulp worden alle patiënten beoordeeld op basis van de mate van ziekzijn en of er directe (acute) zorg nodig is. Naar aanleiding van deze gegevens wordt u op een wachtlijst geplaatst. Wanneer een patiënt later binnenkomt dan u, maar direct aan de beurt is, houdt dit in dat deze patiënt zieker is en directere zorg nodig heeft. Eerder in dit document onder het kopje 'Telefoonnummers en redenen om contact op te nemen' wordt meer uitleg gegeven over de gang van zaken op de Spoedeisende Hulp.

Dagelijks leven

4. Mag ik autorijden?

Het wordt afgeraden om zelf auto te rijden als u net uw toediening heeft gehad. Autorijden op de dagen dat u geen toediening heeft, is geen bezwaar mits u zich goed voelt. Bij het gebruik van tabletten bepaalt u zelf of u fit genoeg bent om te kunnen autorijden. **Let op:** sommige medicijnen tegen de misselijkheid hebben invloed op uw rijvaardigheid.

Tip: Informeer bij uw zorgverzekeraar naar de mogelijkheden van vergoeding van reiskosten (taxi en/of benzinekosten).

5. Mag ik sporten?

Er is geen enkel bezwaar om te sporten of te bewegen. U bepaalt zelf waar en hoe u dit wilt. Binnen het Elkerliek zijn er diverse mogelijkheden om aangepast te sporten tijdens of na de behandeling. Voor meer informatie kunt u terecht op www.elkerliek.nl/oncologischervalidatie.

6. Mag ik naar de sauna of gebruik maken van het zwembad?

Zowel de sauna als het zwembad zijn vochtig en warm. Daardoor zijn deze ruimtes de ideale broedplaats voor bacteriën. Dit is de reden dat wij een negatief advies geven voor het gebruik van de sauna of het zwembad.

Medicijngebruik

7. Al die medicijnen bij deze behandeling; dat kan toch niet goed voor mij zijn?

Over het algemeen zijn medicijnen schadelijk voor mensen wanneer ze gebruikt worden zonder doel. Met andere woorden; gebruik medicijnen als deze nodig zijn. Bij uw behandeling kunt u te maken hebben met veel bijwerkingen die veel van u kunnen vragen. U krijgt ondersteunende medicijnen om de behandeling makkelijker te maken. U kunt kiezen om de medicijnen niet te gebruiken, maar dan maakt u de keuze om energie te gebruiken die anders wellicht voor uw herstel had ingezet kunnen worden. Klachten die veel energie vragen zijn onder andere misselijkheid en pijn.

8. Kunnen mijn medicijnen gecombineerd worden met de behandeling met chemotherapie?

In de meeste gevallen is er geen aanpassing nodig in uw medicijngebruik. De apotheek controleert uw medicijngebruik met de voorgeschreven behandeling. Geef altijd aan uw apotheek door dat u behandeld wordt met medicijnen tegen kanker. Wanneer u bepaalde medicijnen niet mag gebruiken staat dit duidelijk benoemd in de specifieke informatie over uw behandeling.

9. Waarom moet ik gebruik maken van de apotheek van het Elkerliek ziekenhuis?

U bepaalt zelf of u gebruik wilt maken van de poliklinische apotheek in de centrale hal van het Elkerliek ziekenhuis, maar wanneer u wordt behandeld in tabletvorm, kunt u alleen bij deze apotheek de medicijnen ophalen. Uw stadsapotheek is hier niet voor bevoegd. De levering van medicatie aan u communiceert de poliklinische apotheek, ook met uw stadsapotheek, nadat u hier toestemming voor heeft gegeven.

Bij deelname aan een wetenschappelijk onderzoek naar het effect van bepaalde medicijnen, wordt de levering van deze medicijnen via de ziekenhuisapotheek op de 2e etage verzorgd. Wanneer dit bij u het geval is, wordt dit duidelijk met u gecommuniceerd.

10. Vergissingen/problemen bij de tabletten/capsules; wat nu?

Vergissingen of problemen bij de inname van medicijnen kan iedereen overkomen. Daarom hebben we een en ander op een rijtje gezet:

Braken na inname van de tabletten/capsules

Wanneer u merkt dat u iedere keer misselijk wordt na inname van de tabletten/capsules, kunnen de medicijnen tegen misselijkheid u ondersteunen. Begin eerst met de inname van een tablet tegen de misselijkheid. Wacht een uur en neem dan de tabletten/capsules in.

- Braken **binnen 30 minuten** na inname en/of u ziet de tabletten/capsules liggen in het braaksel:
  - U wacht tot u niet meer misselijk bent.
  - Wanneer dit langer dan 4 uur is na de oorspronkelijke innametijd, neemt u de eerstvolgende gift in op de geplande tijd. U slaat deze gift over.
  - Wanneer dit korter is dan 4 uur na de oorspronkelijke innametijd, neemt u de gift alsnog in. Meldt dit telefonisch de eerstvolgende werkdag aan de polikliniek/dagbehandeling Hemato-oncologie (4A), zodat zij voor een aanvullend recept kunnen zorgen voor een extra gift tabletten/capsules.

- **Langer dan 30 minuten na inname:**

- U kunt er vanuit gaan dat een gedeelte van de medicijnen is opgenomen in uw bloed. U hoeft geen extra gift in te nemen.

Het vergeten in te nemen van de tabletten/capsules

U dient als volgt te handelen:

- Bij een innameschema van 2 x daags: binnen 4 uur na oorspronkelijke innametijd.
- Bij een innameschema van 1 x daags: binnen 6 uur na oorspronkelijke innametijd.

Wanneer u later ontdekt dat u de tabletten/capsules vergeten bent, dan dient u de gift over te slaan en de eerstvolgende gift op de oorspronkelijke tijd in te nemen. U kunt wanneer uw schema een rustperiode van tabletten/capsules heeft, op de eerste rustdag de vergeten gift alsnog innemen.

Twijfel over inname van de tabletten/capsules

Wanneer u niet weet wanneer u een gift wel of niet heeft ingenomen, dan dient u de gift over te slaan en de eerstvolgende gift op de oorspronkelijke tijd in te nemen. Als later blijkt dat u de gift niet ingenomen had, kunt u - wanneer uw schema een rustperiode van tabletten/capsules heeft - op de eerste rustdag de niet-ingenomen gift alsnog innemen.

Een dosis teveel ingenomen

De eerstvolgende gift slaat u over.

Het nuttigen van voedingsproducten die effect kunnen hebben op de behandeling

Raadpleeg de specifieke informatie over uw behandelingschema. Neem wanneer nodig de eerstvolgende werkdag contact op met de polikliniek/dagbehandeling Hemato-oncologie (4A).

Moeite hebben met de inname van de tabletten/capsules

Soms lukt het innemen van tabletten/capsules niet met water. Bij de meeste medicijnen is het mogelijk om de medicijnen in te nemen met andere producten zoals vla, yoghurt of moes. Soms moeten de medicijnen op de nuchtere maag ingenomen worden; in dit geval kan een gelachtige substantie (Gloop®) een hulpmiddel zijn. Deze gel maakt het innemen van de tabletten makkelijker en mag gecombineerd worden met alle tabletten, omdat het op waterbasis is gemaakt. Dit middel is, tegen vergoeding, verkrijgbaar bij uw apotheek.

Wanneer het innemen van de tabletten echt niet mogelijk is, dan is het oplossen van de tabletten in water een mogelijkheid. Bij het gebruik van capsules is dit niet mogelijk. Bespreek dit **altijd** met de oncologie-verpleegkundige; zij kan u informatie verstrekken of dat bij uw behandeling mogelijk is en hoe dit dient te gebeuren. Via telefoonnummer: 0492 – 59 59 35 kunt u tussen 09.00 - 10.00 uur en tussen 13.30 - 14.30 uur contact opnemen met de oncologieverpleegkundige.

U heeft een tekort aan tabletten/capsules

U neemt de eerstvolgende werkdag contact op met de polikliniek/dagbehandeling Hemato-oncologie (4A). De oncologieverpleegkundige bespreekt samen met u welke acties ondernomen moeten worden.

11. Waaron moet ik soms betalen voor de medicijnen die ik voorgeschreven krijg?

De medicijnvergoeding is alleen geldig voor medicijnen die verkrijgbaar zijn op recept. Daarnaast bepaalt de zorgverzekeraar een deel van de vergoeding. Zowel de voorschrijver als de apotheek hebben hier weinig invloed op. Medicijnen die vrij verkrijgbaar zijn – dus zonder recept – bij de drogist en/of apotheek worden nooit vergoed.

12. Kom ik in aanmerking voor de griepvaccinatie?

In het najaar vindt de jaarlijkse griepvaccinatie plaats. Deze vaccinatie wordt gegeven aan patiënten die behoren tot de risicogroepen:

- mensen van 60 jaar en ouder;
- mensen van alle leeftijden met:
  - hart- en vaatziekten;
  - longziekten;
  - Diabetes Mellitus (suikerziekte);
  - nieraandoeningen;
  - weinig weerstand.

Wanneer u tot één van deze risicogroepen behoort, dan komt u in aanmerking voor de griepvaccinatie. Overleg met uw behandeld arts, verpleegkundig specialist, oncologieverpleegkundige of uw aanspreekpunt wanneer u deze griepvaccinatie kan laten zetten.

Voeding, voedings- en kruidensupplementen

13. Zijn er voorschriften m.b.t. de voeding bij de behandeling met chemotherapie?

Over het algemeen geldt dat u alles mag eten en drinken, maar sommige voedingsproducten kunnen de werking van de behandeling verstoren. Enkele voorschriften:

- **Vette vis:** Het eten van vette vis wordt afgeraden op de dagen van en na de toediening. Dit geldt voor zowel de behandeling via het infuus als de behandeling via tabletten/capsules.
- **Grapefruit:** Grapefruit mag bij sommige behandelingen niet gegeten worden. Wanneer u dit fruit niet mag eten staat dit duidelijk benoemd in de specifieke informatie over uw behandeling. Dit geldt ook voor pomelmoes en mineola's.

14. Mag ik een consumptie met alcohol nemen tijdens de behandeling?

Er is geen negatief advies voor alcoholgebruik tijdens de behandeling, maar gebruik alcohol met mate (maximaal 2 glazen per dag).

15. Mag ik extra kruiden-/voedingssupplementen gebruiken tijdens mijn behandeling?

Tegen het gebruik van kruiden- en/of voedingssupplementen is geen bezwaar, maar overleg altijd met uw arts, verpleegkundig specialist of oncologieverpleegkundige. Sommige supplementen kunnen een reactie geven met de medicijnen die gebruikt worden bij de chemotherapie. Daardoor kan een averechts effect ontstaan.

Wanneer u het gebruik van kruiden- en/of voedingssupplementen overweegt, adviseren wij u om dit te bespreken met uw behandeld arts, verpleegkundig specialist of oncologieverpleegkundige. Het Elkerliek biedt de mogelijkheid, via onze ziekenhuisapotheker, om het supplement na te kijken op mogelijke reacties bij uw behandeling.

- **Multivitaminen:** Er is geen bezwaar tegen het gebruik van multivitaminen, maar het is geen must. Gebruik de voorgeschreven dosis zoals deze op de verpakking staat. Wees voorzichtig met een hoge dosis vitamines; dit heeft geen meerwaarde in uw welzijn.
- **Sint-Janskruid:** Dit kruid mag bij sommige behandelingen niet gebruikt worden. Wanneer u dit kruid niet mag gebruiken staat dit duidelijk benoemd in de specifieke informatie over uw behandeling.
- **Visoliecapsules:** Het gebruik van visoliecapsules wordt afgeraden.

Wanneer u gebruik maakt van een complementaire behandeling, horen wij dit graag. Meer informatie over complementaire zorg/behandeling vindt u in het [PID Hematologie / oncologie](#).

Overige vragen

16. Wordt mijn huisarts ingelicht over de behandeling?

Uw huisarts ontvangt kort na het consult een brief van uw behandelend arts. In deze brief wordt beschreven welke diagnose u heeft en welk behandelplan wordt gevolgd. De overleglijnen tussen de huisartsen in de regio en het Elkerliek zijn kort. Bij vragen is het altijd mogelijk om elkaar te benaderen. Wanneer u behoefte heeft aan een gesprek met uw huisarts is dit altijd mogelijk. U mag hier zelf uw huisartsenpraktijk voor benaderen om een afspraak te plannen die ook gelegen komt in uw agenda.

17. Andere vragen

Er zijn nog heel veel andere vragen die u kunt hebben, schroom niet om deze te stellen. U kunt met elke vraag – hoe groot of klein ook – bij ons terecht.

Telefoonnummers en adressen

Locatie Helmond
Wesselmanlaan 25
5707 HA Helmond
T: 0492 – 59 55 55

Locatie Deurne
Dunantweg 16
5751 CB Deurne
T: 0493 – 32 88 88

Locatie Gemert
Julianastraat 2
5421 DB Gemert
T: 0492 – 59 55 55

